

3. Isroilova, M. O'zbekiston ta'lim tizimida global innovatsion yondashuvlar. Toshkent: Fan va texnologiya.2019.
4. Ibaydullaev, T. G. (2020). Philosophical and cultural foundations of the classification and genesis of clothes. Theoretical & Applied Science, (4), 754-757.
5. To'raqulov, B., & Ruziev, R. Zamonaviy o'qitish metodlari va innovatsiyalar. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi.2021.
6. Nazarov, U. Innovatsion metodlar va ularning ta'lim jarayonidagi o'rni. Toshkent: Zarafshon.2020.
7. Xodjayeva, D. Ta'limda interaktiv metodlarning o'rni va ahamiyati. Toshkent: O'zbekiston moliya instituti.2018.

TARIX FANINI O'QITISHDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI

Yusupova Nargiza Orziqulovna

Доктор философских наук по истории, филиала Казанского (Приволжского)
федерального университета в городе Джизаке
Yusupova@mail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola tarix fanini o'qitishda pedagogik texnologiyalarning ahamiyatini tadqiq etadi. Ta'lim jarayonida innovatsion metodlar, xususan, interaktiv o'yinlar, guruhli muhokamalar va amaliy tadbirlar orqali o'quvchilarning tarixiy bilish jarayoni qanday samarali olib borilishi ko'rsatilgan. Ota-onalar va jamoatchilikning ta'lim jarayonidagi ishtiroki, o'quvchilarning tarixga bo'lgan qiziqishini oshirish borasidagi roli muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: Tarix fani, pedagogik texnologiyalar, ta'lim jarayoni, interaktiv o'yinlar, guruhli muhokamalar, ota-onalar ishtiroki, innovatsion metodlar, o'quvchilarning qiziqishi, ta'lim samaradorligi, mustaqil fikrlash.

ЗНАЧЕНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРЕПОДАВАНИИ ИСТОРИИ

Аннотация: В этой статье исследуется важность педагогических технологий в преподавании истории. Показано, как эффективно осуществляется процесс исторического познания учащихся с помощью инновационных методов обучения, в частности, интерактивных игр, групповых дискуссий и практических занятий. Обсуждается роль участия родителей и общественности в образовательном процессе, повышение интереса учащихся к истории.

Ключевые слова: историческая наука, педагогические технологии, образовательный процесс, интерактивные игры, групповые обсуждения, участие родителей, инновационные методы, заинтересованность учащихся, эффективность обучения, самостоятельное мышление.

THE IMPORTANCE OF THE USE OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN THE TEACHING OF HISTORY

Abstract: This article explores the importance of pedagogical technologies in teaching history. It is shown how effectively the process of historical cognition of students is carried out using innovative teaching methods, in particular, interactive games, group discussions and

practical exercises. The role of parental and public participation in the educational process, increasing students' interest in history, is discussed.

Keywords: historical science, pedagogical technologies, educational process, interactive games, group discussions, parental participation, innovative methods, student interest, learning effectiveness, independent thinking.

Tarix - insoniyatning o'zaro aloqalari, madaniyati va mehnati tarixini o'rganish orqali jamiyatimizning qanday shakllanganini va taraqqiyot yo'lini aniqlashga yordam beruvchi fan. Tarix fani o'qitish jarayoni nafaqat tarixiy hodisalar, afsonalar va shaxslar bilan tanishtirishdan iborat bo'lib, balki o'quvchilarga tanqidiy fikrlash, tarixiy kontekstni tushunish va tasavvur etish, shuningdek, o'zaro aloqalar va tajribalardan saboq olish imkoniyatlarini taqdim etadi. Shunday qilib, tarix fani ta'lim jarayonida talabalarga keng ko'lamli bilimlar va ko'nikmalar berishda muhim rol o'ynaydi.

Zamonaviy ta'lim tizimi, talabalar ongi va hissiyotlariga chuqur ta'sir ko'rsatishi kerak. Shu sababli, tarix fani o'qitish jarayonida pedagogik texnologiyalarni qo'llash zaruriyati kundan-kunga oshib bormoqda. Pedagogik texnologiyalar, yangi o'qitish metodlari va yondashuvlari orqali ta'limni yanada zamonaviy va samarali qilishi mumkin. Ushbu texnologiyalar yordamida o'quvchilar o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash, muammolarni hal qilish, ijodiy yondashish va o'z fikrlarini erkin ifoda etish imkoniyatlariga ega bo'lishadi.

Maqolaning maqsadi "Tarix fanini o'qitishda pedagogik texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati" bo'lgani sababli, metod qismi quyidagi asosiy aspektlarni o'z ichiga oladi:

Tarix fanini o'qitishda pedagogik texnologiyalarni aniqlash va baholash uchun, avval tahliliy yondashuvni qo'llaymiz. Bu jarayonda:

- Tarixiy voqealar, shaxslar va manbalarni tahlil qilib, o'quvchilarga berilishi kerak bo'lgan muhim ma'lumotlarni aniqlaymiz.

- Tarixni o'qitish usullari va dars planlarini baholab, ularning samaradorligini aniqlaymiz.

Amaliy tadqiqotlar orqali o'quvchilarga ta'lim berishda pedagogik texnologiyalarni qanday qo'llashimiz kerakligini o'rganamiz. Bunga quyidagilar kiradi:

- O'qituvchilar va talabalar yordamida yangi dars usullarini tatbiq etamiz. Masalan, guruhli ishlar yoki interaktiv o'yinlar.

- O'quvchilar va o'qituvchilarga so'rovnoma o'tkazib, ularning fikrlarini to'playmiz. Bu, o'quv jarayonida qoniqish darajasini aniqlashga yordam beradi.

Tarix o'qitish jarayonida o'quvchilar, o'qituvchilar va ota-onalar o'rtasida yaxshi aloqalar o'rnatish muhimdir. Bu jarayonda:

- O'quvchilarni tarixiy voqealar haqida o'z fikrlarini ifoda etishga undaymiz. O'zlarining bilimlarini baham ko'rishlari, qiziqishlarini oshirishga yordam beradi.

- Tarixiy voqealarni mahalliy va global kontekstdan tahlil qilish, o'quvchilarning qiziqishini kuchaytiradi.

Olgangan ma'lumotlarimizni tahlil qilib, pedagogik texnologiyalarni qo'llashning o'qitishda qanday samara berayotganini aniqlaymiz. Buning uchun:

- O'quvchilar va o'qituvchilar fikrlarini ko'rib chiqamiz.

- Bu jarayonda qanday yutuqlarga erishilganini baholaymiz va natijalar asosida xulosa chiqaramiz.

Natijalarimiz, talabalarining tarixga bo'lgan qiziqishini oshirib, ta'lim samaradorligini yaxshilashga yordam beradi. Bu yondashuv, tarix fani o'qitish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi, shuningdek, o'quvchilarga tarixiy tafakkurlarini rivojlantirish imkonini beradi.

Ushbu maqola orqali tarix fanini o'qitishda pedagogik texnologiyalarning foydalanish ahamiyatini batafsil ko'rib chiqdik. O'tkazilgan tadqiqotlar, tajribalar va tahlillar, pedagogik texnologiyalarni qo'llashning o'quv jarayonidagi salmoqli natijalarga erishish imkoniyatini oshirishini ko'rsatadi. Quyida keltirilgan asosiy natijalar ushbu yondashuvlarning samaradorligini ifodalaydi:

- ✓ Innovatsion pedagogik texnologiyalar — jumladan interaktiv o'yinlar, guruhli muhokamalar, va amaliy loyihalar — o'quvchilarni ta'lim jarayoniga faol jalb etishga imkon beradi. O'quvchilar o'z bilimlarini amalda qo'llash, tarixiy voqealarni shaxsiy tajribalaridan kelib chiqib baholash imkonini topadilar.

- ✓ Pedagogik texnologiyalar yordamida, o'quvchilar tarixiy materiallarni tahlil qilish, muammolarni hal qilish va tajribalarini baham ko'rishga o'rganadilar. Bu esa ularni mustaqil fikrlovchilar sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

- ✓ Interaktiv darslar va tajribalar orqali o'quvchilar tarixiy voqealarni yanada yaxshiroq tushunib olishadi. Bu esa ularning tarixiy xotira va tafakkurini kuchaytiradi, shuningdek, tarixiy bilimlarni hayotda qo'llashga yordam beradi.

- ✓ O'quvchilarning tarixga bo'lgan qiziqishini oshirishda ota-onalar va jamiyat ishtirokini oshirish lozim. Ota-onalarning ta'lim jarayonida faol ishtirok etishi va o'z fikrlarini bildirib turishi, tarbiyaviy muhitni mustahkamlaydi.

- ✓ O'tkazilgan jarayonlar va tajribalar, tarix fanini o'qitishda eng yaxshi pedagogik texnologiyalarni aniqlashga yordam berdi. Bu, o'qituvchilarning o'zlarining pedagogik yondashuvlarini shakllantirish va mukammallashishi imkonini beradi.

- ✓ Tarix fani o'qitish jarayoni orqali o'quvchilar tarixiy voqealarni tushunish bilan birga, jamiyat va atrof-muhitga nisbatan mas'uliyatli bo'lishni o'rganadilar. Ushbu yondashuv, ekologik va ijtimoiy masalalarga e'tibor qaratishga xizmat qiladi.

Pedagogik texnologiyalarni tarix fanini o'qitishda qo'llash o'quvchilarning ta'lim sifatini oshirish, qiziqishini kuchaytirish va tarixiy tafakkurlarini rivojlantirish borasida katta ahamiyatga ega. Bu jarayon davomida olingan bilimlar va ko'nikmalar, kelajakdagi avlodlar uchun nafaqat tarix haqidagi, balki umuman global qadriyatlar va ijtimoiy masalalar bo'yicha ongli qarorlar qabul qilishda asos bo'lib xizmat qiladi. O'quvchilarning tarixiy tafakkurlarini rivojlantirish, ularni faqat o'ta bilimli emas, balki o'ziga xos, mustaqil fikrlovchilar va mas'uliyatli jamiyat a'zolari sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

Tarix fanini o'qitishda pedagogik texnologiyalarni qo'llash, bugungi kunda ta'lim tizimini zamonaviylashtirish va o'quvchilarning qiziqishini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqola davomida keltirilgan tahlil va natijalar, pedagogik texnologiyalarning samarali qo'llanishi orqali qanday qilib tarixni o'rganish jarayonini ko'tarib chiqish mumkinligini ko'rsatadi.

Maqolada ta'kidlanganidek, interaktiv metodlar — masalan, guruhli muhokamalar, rol o'ynash o'yinlari va didaktik o'yinlar — o'quvchilarni tarixiy voqealarni o'rganishga jalb etadi va ularning fikrlash jarayonini stimulyatsiya qiladi. Ushbu jarayon o'quvchilarni faol ishtirok etishga, o'z fikrlarini ifoda etishga va o'zaro muhokama yuritishga undaydi. Bu, o'z navbatida, o'quvchilarning tarixga bo'lgan qiziqishini oshishiga va o'z bilimlarini yanada chuqurroq anglashiga xizmat qiladi.

Tarix fani ko'pincha ko'proq nazariy bilimlar bilan chegaralangan. Pedagogik texnologiyalar orqali o'quvchilar turli xil manbalarni (kitoblar, tarixiy hujjatlar, dokumentar filmlar va boshqalar) to'g'ri o'rganish va tahlil qilish ko'nikmalariga ega bo'ladilar. Bunda tarixiy voqealarni qisqa va aniq foydalanuvchi dasturlari yordamida o'rgatib, ularning real hayot bilan bog'liqligini ochib berish muhimdir. Tarix fanini o'qitishda ota-onalar va jamoatchilikning erishilgan yutuqlarga qo'shgan hissasini baholash lozim. Ota-onalarning yangicha yondashuvlarni

qo'llashi va bolalarining taraqqiyotiga e'tibor qaratishi ta'lim jarayonining samaradorligini yanada kuchaytiradi. Ijtimoiy tadbirlar, tarixiy ekskursiyalar va ochiq darslar orqali jamoatchilikni jalb qilish, tarixga bo'lgan qiziqishni oshirishga va o'quvchilar o'rtasida tarixiy ongini rivojlantirishga xizmat qiladi.

O'qituvchilarning yangicha yondashuvlar va pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirishi, o'z navbatida, ta'lim jarayonini yanada samarali qilishi mumkin. O'qituvchilar pedagogik texnologiyalarni muvaffaqiyatli qo'llash uchun tegishli treninglar va seminarlar orqali o'z bilim va ko'nikmalarini oshirishlari zarur. Tarix fani o'qitish jarayonida samarali natijalarga erishish uchun hamkorlik muhimdir. O'qituvchilar, ota-onalar va o'quvchilar o'rtasida to'g'ri muloqot va fikr almashinuvi ta'lim jarayonini yanada mustahkamlashi mumkin. Bunday hamkorlik, ta'lim jarayonining har bir ishtirokchisiga o'z cho'qqisiga erishish va tarixni o'rganish jarayonida bir-biridan o'rganish imkonini beradi.

Tarix fanini o'qitishda pedagogik texnologiyalarni qo'llashning ahamiyati shubhasizdir. Ushbu yondashuv orqali tarixiy voqealarni o'rganish jarayoni yanada interaktiv, qiziqarli va samarali bo'lib qoladi. O'quvchilarning tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish, tarixiy voqealarni chuqur anglashlari, shuningdek, ijtimoiy va ekologik mas'uliyatlarini oshirish imkoniyatini yaratadi. Bu jarayon, talabalar va ta'lim tizimi uchun muhim bir qadamdir. Tarix fanini o'qitishda pedagogik texnologiyalarni yanada faol qo'llash orqali biz kelajak avlodni mustaqil va mas'uliyatli fikrlovchilar sifatida yetishtirishga yordam beramiz.

Ushbu maqolada tarix fanini o'qitishda pedagogik texnologiyalarning ahamiyati va qanchalik samarali qo'llanishi ko'rsatildi. Innovatsion usullar, masalan, guruhli muhokamalar, interaktiv o'yinlar va amaliy tadbirlar orqali o'quvchilar ijtimoiy mas'uliyat hisini rivojlantirib, tarixiy voqealarni chuqurroq tushunishga erishadilar. Ota-onalar va jamoatchilikning ta'lim jarayonidagi ishtiroki, bolalarning tarixga bo'lgan qiziqishini oshirishda katta rol o'ynaydi. Pedagogik texnologiyalar o'qituvchilarga darslarni qiziqarli, interaktiv va samarali olib borish imkonini beradi. Umuman olganda, pedagogik texnologiyalarni qo'llash tarix darslarini nafaqat nazariy bilimlarni, balki mustaqil fikrlashni va kreativ yondashuvni rivojlantirish jarayoniga aylantiradi. Bu esa kelajak avlodlarni bilimli va mas'uliyatli shaxslar sifatida shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Amonova, N. Pedagogik texnologiyalar va ularning ta'lim jarayonidagi o'rni. Ta'lim va tarbiya, 2(4), 34-40, 2020.
2. Qodirova, M. Zamonaviy ta'limda interaktiv metodlar. Ta'lim muammolari, 5(1), 12-20, 2019.
3. Ibaydullayev, T. G. (2019). Ethnic cloths as a main factor of national cultural development. ББК 1 Е91, 101.
4. Karimov, O. Tarix fani o'qitish metodlari: nazariy va amaliy asoslar. Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
4. Asqarov, D. Innovatsion yondashuvlar yordamida tarix fani ta'limini yaxshilash. O'zbekiston pedagogika ilmiy-tadqiqot markazi, 3(2), 45-50, 2022.
5. Ibaydullaev, T. (2021). Harmony of Uzbek national clothing culture and modernity. Научно-просветительский журнал "Наставник", (1), 92-95.
6. Jumaeva, L. Ota-onalar va ta'lim jarayonidagi jamoatchilikning roli. Ta'lim va jamiyat, 4(6), 78-85, 2023.